

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง ชนิดของคำ จดจำขึ้นใจ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง เรียงร้อยความคิดพินิจภาษา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ชนิดของคำ จดจำขึ้นใจ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

๑. คำบุพบท คือ คำที่นำหน้าคำนามหรือคำสรรพนาม ทำหน้าที่เชื่อมคำให้สัมพันธ์กัน
ชนิดของคำบุพบท

คำบุพบทสามารถแบ่งออกได้เป็น ๖ ชนิด ดังนี้

๑. บอกตำแหน่งและสถานที่ ได้แก่คำว่า **ใต้ บน ริม ขิด ใกล้ นอก ใน** เช่น
จิ้งจกซ่อนตัวอยู่**ใน**ตู้เสื้อผ้า
ร้านซักรีดอยู่**ใกล้**สถานีตำรวจ
๒. บอกเวลา ได้แก่คำว่า **แต่ ตั้งแต่ ณ เมื่อ จน จนกระทั่ง** เช่น
พ่อทำงานจนดึก
คุณแม่เดินทางไปทำธุระแต่เช้าตรู่
๓. บทบอกความเป็นเจ้าของ ได้แก่คำว่า **แห่ง ของ** เช่น
สมชายเป็นกรรมการบริหารอยู่ที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
กระเป๋าเงินของคุณยายหายไปไหน
๔. บอกที่มาหรือสาเหตุ ได้แก่คำว่า **แต่ จาก กว่า เหตุ ตั้งแต่** เช่น
คุณแม่ซื้อผักมาจากตลาด
ชานาเดินมาตั้งแต่ที่นาถึงบ้าน
๕. บอกฐานะเป็นผู้รับ ได้แก่คำว่า **เพื่อ ต่อ แก่ แต่ เฉพาะ สำหรับ** เช่น
นายแดงยื่นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
รองเท้าคู่นี้ฉันซื้อให้สำหรับเธอคนเดียว
๖. บอกฐานะเครื่องใช้ หรือติดต่อกัน ได้แก่คำว่า **โดย ด้วย ตาม กับ** เช่น
ขอให้เดินทางโดยสวัสดิภาพ
เขาทำตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจ

๒. คำเชื่อม คือ คำที่ใช้เชื่อมคำ วลี ประโยค หรือข้อความเข้าด้วยกัน
ชนิดของคำเชื่อม

คำเชื่อมสามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ ชนิด ดังนี้

๑. เชื่อมใจความคล้อยตามกัน ได้แก่คำว่า กับ และ ก็ เมื่อ...ก็ พอ...ก็ เช่น

พอแม่กลับถึงบ้านก็ไปอาบน้ำทันที
น้องกับพี่เดินทางไปโรงเรียนด้วยกัน
พ่อและแม่เดินทางไปเที่ยวเชียงราย
เมื่อเธอไม่มาก็แล้วแต่เขา
ทั้งหมดตรงและเดินอย่างเป็นระเบียบ

๒. เชื่อมใจความขัดแย้งกัน ได้แก่คำว่า แต่ แต่ทว่า ถึง...ก็ แม้...ก็ เช่น

พี่ดูการ์ตูนแต่น้องดูภาพยนตร์
นิชาจะกินผักแต่แพรวจะกินผลไม้
ถึงเขาจะยากจนแต่เขาก็มีความสุข
เขาวิ่งเร็วมากแต่ทว่าไม่เหนื่อยเลย
แม้งานจะยากก็ไม่ใช่อุปสรรคสำหรับเขา

๓. เชื่อมใจความให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่คำว่า หรือ หรือไม่ก็ มิฉะนั้น

พี่จะกินผักหรือจะไปกินผลไม้
น้องจะกินข้าวหรือจะดูการ์ตูน
เธอจะดูโทรทัศน์หรือจะฟังฉันทูต
เราต้องตั้งใจเรียนไม่เช่นนั้นจะไม่เข้าใจ
เราควรออกกำลังกายมิฉะนั้นจะไม่แข็งแรง

๔. เชื่อมใจความเป็นเหตุเป็นผลกัน ได้แก่คำว่า ดังนั้น ด้วย จึง เพราะฉะนั้น
เพราะ...จึง ดังนั้น...จึง เหตุเพราะ ฉะนั้น เช่น

เพราะเขาขยันอ่านหนังสือเขาจึงสอบผ่าน
เขาเกียจคร้านจึงสอบตก
มานะเป็นคนดีดังนั้นเพื่อนจึงรักเขา
แม่เลี้ยงดูเรามาเพราะฉะนั้นเราควรบูชาแม่
พ่อแม่ทำงานหนักเพราะต้องเลี้ยงดูลูก

๓. คำอุทาน หมายถึง คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้พูด
 อุทานบอกอาการ คือ คำที่บอกอารมณ์หรือความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้พูด คำอุทานชนิดนี้มักอยู่
 นำหน้าประโยค และมีเครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) กำกับอยู่ท้ายคำอุทาน

๑. อาการร้องเรียกหรือบอกให้รู้ตัว	เช่น	นี่แน่ะ !	เฮ้ย !	ว้าย !
๒. อาการโกรธเคืองไม่พอใจ	เช่น	ดูตุ้ !	ชะ !	ชิ !
๓. อาการแปลกใจ สงสัย และตกใจ	เช่น	เอ๊ะ !	ว้าย !	แม่เจ้าว้าย !
๔. อาการสงสารหรือปลอบโยน	เช่น	อนิจจา !	พุธไร้ !	โธ่เอ๊ย !
๕. อาการเข้าใจหรือรับรู้	เช่น	อืม !	อ้อ !	อ้อ !
๖. อาการเจ็บปวด	เช่น	โอย !	โ้ย !	
๗. อาการจากสิ่งธรรมชาติ	เช่น	ตุ้ม !	โครม !	เปรี้ยง !
๘. อาการดีใจ	เช่น	เย่ !	ไชโย !	
๙. อาการถอดใจหรือเหนื่อยใจ	เช่น	เฮ้อ !	เฮ้อ !	
๑๐. อาการโล่งใจหรือสบายใจขึ้น	เช่น	เฮ้อ !		

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประโยค	คำอุทาน	ชนิดของคำอุทาน
๑. เอ๊ะ ! หนังสือฉันหายไปไหน	เอ๊ะ !	แสดงความสงสัย
๒. ไชโย ! ทำการบ้านเสร็จแล้ว	ไชโย !	แสดงความดีใจ
๓. โ้ย ! เจ็บจังเลย	โ้ย !	แสดงความเจ็บปวด
๔. โธ่ ! น่าสงสารจริง	โธ่ !	แสดงความสงสาร
๕. โห้โฮ ! วันนี้เธอมาโรงเรียนแต่เช้าเลยนะ	โห้โฮ !	แสดงความแปลกใจ